

Winston Churchill

25.února 2005 René Šifta

V několika příštích číslech časopisu CEVRO Vám představím významné osobnosti světových politických dějin, které se svým dílem a životním postojem staly obrovským příkladem pro lidstvo samo. Cyklus historických ohlédnutí je nazván Galerie světových politických osobností. Pro premiérové číslo jsem zařadil státníka Winstona Churchilla, jelikož si připomínáme 40. výročí úmrtí tohoto politického giganta.

Otec W. Churchilla pocházel ze starého aristokratického rodu ze 16. století. Matka W. Churchilla měla kořeny staré indiánské krve průkopníků amerického snu. Pro mladého Churchilla byl jeho otec, jako lídr konzervativců House of Commons, velkým vzorem. Bohužel zemřel poměrně brzy, když bylo W. Churchilovi 21 let. Po smrti otce byl nucen W. Churchil rychle dospět, začal si věřit a uvědomovat svou vnitřní sílu. Věren bohaté rodinné tradici absolvoval nejprve vojenskou akademii v Sandhurstu, která byla předstupněm cílů, které si předsevzal. Své bohaté teoretické zkušenosti vzápětí využil. Několik let trávil coby válečný dopisovatel, navštívil Ameriku, účastnil se kubánského povstání proti Španělům, dobytí Súdánu, bojů v Indii a Burské války 1899 v Jižní Africe.

Churchill a konzervatismus

V roce 1908, kdy se stal nejmladším mužem kabinetu v roli ministra obchodu, vydal Churchill knihu s názvem „Liberalismus a sociální problémy“. Naprostá většina předpovědí v knize uvedených se v blízké budoucnosti stala skutečnou realitou potvrzenou historickým vývojem: „Liberalismus a socialismus jsou dva protipóly“, píše Churchill ve svém díle. Zatímco socialismus má tendenci utlumovat přirozené lidské hodnoty, tak liberalismus naproti tomu zdůrazňuje rozvoj osobnosti jako celku, podporuje soukromé podnikání. Socialismus si nárokuje vedení a řízení z míst centrálních institucí, kdežto liberalismus důsledně zastává samostatné dílčí vládnutí. Liberalismus zdůrazňuje individuální zodpovědnost oproti socialistickému státu, jenž vykonává dozor a kontrolu nad činností jednotlivců. Liberální společnost požaduje tržní hospodářství, ve kterém každý občan uplatňuje a rozvíjí svou morální odpovědnost, vlastní zodpovědnost vůči sobě.

Churchill vs. I. světová válka a její důsledky

Samotný Churchill prožil počátek I. svět. války aktivně, a to jako velitel praporu královských skotských střelců. V roce 1917 se stal ministrem pro zbrojení. V této funkci se dočkal rozhodného data 11. 11. 1918, kdy Německo podepsalo příměří.

Politické tahanice a rošády vítězných velmocí způsobily, že se na kolbišti objevil nový subjekt v podobě ruského rudého obra. Socialismus a následně komunismus se v bolševickém vydání pro Churchilla stal nepřitelem, proti kterému bojoval až do posledních okamžiků svého života. Při jakýchkoli příležitostech, ať už při vrcholných politických setkáních či jiných příležitostech, byl vždy

v popředí jeho zájmu boj proti socialisticko-komunistickému Rusku a jeho přívrženeckým státům.

Churchill vs. Mnichov a II. světová válka

Churchill vnímal hrozící nebezpečí II. světové války hmatatelněji než mnozí jiní. Své hluboké vnitřní přesvědčení vyjadřoval slovy: „ Britské impérium je mi vším. Co je dobré pro ně, je dobré i pro mne, co je špatné pro britské impérium, je špatné také pro mne.“ Na jaře roku 1938 Churchilla rozčarovaly a zklamaly ústupky provedené vůči Německu. Jednání, které mělo rozhodnout o další existenci tehdejšího Československa, se Churchill bohužel nezúčastnil.

Následné události prokázaly silnou osobnost Churchilla jako státníka na svém místě. Projevil se coby zásadní zastánce práv státu, který byl poškozen na svých svobodách a lidských právech. Po okleštění Československa aktivizoval svolání schůzky nejvyšších představitelů mocenských států, tedy Velké Británie, Francie, SSSR a USA, s cílem vypovědět Německu válku. Jeho vstřícný postoj byl umlčen podpisem mnichovské dohody v září 1938, při které asistoval tehdejší ministerský předseda Chamberlain.

Veškeré své dosavadní politické zkušenosti Churchill zúročil v průběhu II. svět. války, kdy stanul v čele bojující Anglie. Churchill se stal oním mužem, který symbolizoval hrdý Albion. V čase, kdy přijal tuto životní výzvu, mu bylo šedesát pět let. Pro jiné doba odpočinku. Příležitost, která mu byla uložena, přijal jako výzvu s naprostým klidem a rozvahou charakterizující pevnou osobnost. Sám o tom smýšlel tak, že veškeré konání v jeho dosavadním životě bylo směřováno k této zkoušce, která měla zhodnotit a završit jeho celoživotní úsilí a snažení.

Při své jmenovací řeči ministerského předsedy v květnu 1940 Churchill zcela jednoznačně zhodnotil situaci a odhodlání řešit závažný stav legendárními slovy, která byla později použita ve stejném významu i jinými věhlasnými státníky: „ Nemohu vám slíbit nic než krev, dřinu, slzy a pot...“

Winston Churchill v průběhu války využil svou schopnost předvídat. Přesvědčil, že jeho rozpoznávací schopnosti blízké i vzdálenější budoucnosti ho předurčili pro to být na vrcholu politického dění a posunovat figurkami na šachovnici. Uměl vždy odhadnout nastalou situaci o několik kroků dopředu.

Winston Churchill a „Železná opona“

V roce 1945 Churchill skončil své první volební období ve funkci předsedy vlády Velké Británie a zdálo se, že svoje historické poslání splnil beze zbytku. Opak byl pravdou. Byl to právě on, kdo zcela zřetelně odkryl a popsal vzniklou mezinárodní dichotomii po II. světové válce. Stanul v čele organizátorů vzniku Atlantické charty. V březnu 1946 v americkém městě Fulton ve státě Missouri způsobem sobě vlastním pojmenoval rodící se vztah mezi západní a východní Evropou slovy „Železná opona“.

Churchill a jeho přínos pro pravicovou politiku

Jméno Winston Churchill se stalo synonymem velkolepých politických úvah, myšlenek a předsevzetí. Naprostá důvěra ve své mimořádné schopnosti mu byla zcela vlastní. Churchill byl od mládí obdařen citem a představivostí o budoucích událostech. Řada vizí se neprosadila, ale ty podstatné předurčily další chod světových událostí a dějin. Bytostný konzervativce Churchill je příkladem člověka vnitřně vybaveného talentem, úsilím a pracovitostí dospět k předem stanovenému cíli. K tomu vždy s notnou dávkou optimismu a nevšedního elánu. Prezentoval demokracii jako systém svobodně a zodpovědně smýšlejících občanů, kteří využívají svého talentu a schopností, systém podporující a rozvíjející samostatné myšlení. Oni sami jsou zdrojem blahobytu a prosperity. Postoje a názory Winstona Churchilla patří mezi věčné, stálé a pevné hodnoty lidského úsilí. Patřil k nejvýznamnějším osobnostem 20. století, které si zaslouží být připomenuty pro kvality a životní postoje, které zásadně ovlivnily chod dějin.

Winston Churchill

- Narodil se 30. listopadu 1874, zemřel 24. ledna 1965.
- V roce 1900 poprvé zvítězil za konzervativní stranu ve volbách do House of Commons (Dolní sněmovna) ve městě Oldham.
- V roce 1908 byl zvolen jako nejmladší člen vlády na místo ministra obchodu.
- V letech 1940–1945 byl první funkční období ve funkci ministerského předsedy.
- V letech 1943–1945 zastupoval Velkou Británii na nejvyšších setkáních tzv. „Velké trojky“ (Teherán, Jalta a Postupim).
- V letech 1951–1955 byl druhé funkční období ve funkci ministerského předsedy.
- V roce 1953 mu byla udělena Nobelova cena za literaturu.